

Experiències

**El Seminari de Biblioteca Escolar
del Vallès Occidental VIII: una experiència
a tres bandes**

Aina HOMS

Directora de la Biblioteca de Polinyà
homsga@diba.cat

Gemma FAJEDA

Tècnica auxiliar de biblioteca de la
 Biblioteca Frederic Alfonso i Orfila
 de Sentmenat
fajedarg@diba.cat

Íngrid PLAZA

Directora del Bibliobús La Mola
plazami@diba.cat

Àngela NUALART

Bibliotecària de la Biblioteca Muni-
 cipal de Palau-solità i Plegamans
nualartva@palauplegamans.cat

Carme MUÑOZ

Directora de la Biblioteca Antoni
 Tort de Castellar del Vallès
munozgc@diba.cat

Article rebut a l'abril del 2020;
 revisat al maig del 2020.

El Seminari de Biblioteca Escolar del Vallès Occidental - VIII: una experiència a tres bandes

Resum: El Seminari de Biblioteca Escolar organitzat pels Serveis Educatius del Vallès – VIII de Castellar del Vallès, a banda d'oferir recursos als coordinadors de biblioteca dels centres educatius de la zona, representa un punt de trobada molt interessant amb les biblioteques públiques dels seus municipis. El curs 2018-2019 va tenir lloc la primera edició del seminari, que es va desenvolupar en cinc sessions temàtiques. El resultat d'aquestes trobades va ser la creació d'un vincle a tres bandes (mestres, bibliotecaris municipals i serveis educatius) amb la biblioteca escolar situada al centre, amb un alt grau de satisfacció per part de tots els participants.

Paraules clau: biblioteca escolar; biblioteques públiques; cooperació; serveis educatius; Vallès Occidental; Castellar del Vallès; Palau-solità i Plegamans; Sentmenat; Polinyà; Bibliobús La Mola.

El Seminario de biblioteca Escolar del Vallès Occidental – VIII: una experiencia a tres bandas

Resumen: El Seminario de Biblioteca Escolar organizado por los Serveis Educatius del Vallès – VIII de Castellar del Vallès, además de ofrecer cursos a los coordinadores de biblioteca de los centros educativos de la zona, representa un punto de encuentro muy interesante con las bibliotecas públicas de los municipios. El curso 2018-2019 tuvo lugar la primera edición del seminario, que se desarrolló en cinco sesiones temáticas. El resultado de estos encuentros fue la creación de un vínculo a tres bandas (maestros, bibliotecarios municipales y servicios educativos) con la biblioteca escolar situada en el centro, con un alto grado de satisfacción por parte de todos los participantes.

Palabras clave: biblioteca escolar; bibliotecas públicas; cooperació; servicios educativos; Vallès Occidental; Castellar del Vallès; Palau-solità i Plegamans; Sentmenat; Polinyà; Bibliobús La Mola.

The Vallès Occidental – VIII School Library Seminar of el Vallès Occidental: a three- way experience

Abstract: The Vallès Occidental VIII School Library Seminar, organised by the Educational Services of Castellar del Vallès, besides offering resources to the coordinators of the educational centres of the area, constitutes a very interesting meeting point with the public libraries of their municipalities. The first edition of the seminar was held in 2018-2019 and featured five themed sessions. The outcome of these meetings was the creation of a three-way link (teachers, municipal librarians and educational services) with the school library in the centre and in which all the participants involved were very satisfied.

Keywords: school library, public libraries, cooperation, education services, Vallès Occidental, Castellar del Vallès, Palau-solità i Plegamans, Sentmenat, Polinyà, Bibliobús La Mola.

Introducció

El curs 2018-2019 els Serveis Educatius del Vallès - VIII de Castellar del Vallès¹ van començar a oferir un seminari especialitzat en biblioteca escolar al personal docent de la seva zona educativa per tal de dotar-lo de recursos i eines per desenvolupar les biblioteques dels seus centres. L'origen d'aquest seminari es troba en la crida oberta Biblio(r)evolució proposada per la Fundació Bofill,² a partir de la qual els SE van convocar una primera trobada a finals del curs 17/18 amb els mestres de la zona per detectar les seves necessitats en aquesta matèria. Un cop realitzat aquest primer contacte, els SE van demanar la col·laboració de les biblioteques públiques municipals de Castellar, Sentmenat, Palau, Polinyà i del Bibliobús La Mola perquè aportessin els seus coneixements en matèria de gestió bibliotecària i dinamització lectora, com també per donar resposta a les inquietuds dels mestres responsables de les biblioteques escolars que anessin sorgint en el transcurs del Seminari.

Aquest article presenta l'experiència dels seminaris des del punt de vista de les biblioteques municipals i del retorn obtingut del Seminari de Biblioteca Escolar un cop finalitzada la primera edició.

Desenvolupament del Seminari

El Seminari de Biblioteca Escolar, en el qual van participar dotze escoles de la zona i un institut, es va desenvolupar en cinc sessions entre els mesos d'octubre i juny del curs 2018-2019. Les trobades es van realitzar tant en biblioteques públiques —Biblioteca Frederic Alfonso i Orfila de Sentmenat, Biblioteca de Palau-solità

i Plegamans, Biblioteca Antoni Tort de Castellar del Vallès— com en centres educatius —Escola Bonavista de Castellar del Vallès, Escola Pere Calders de Polinyà. D'aquesta manera, els participants van poder observar *in situ* alguns dels projectes que s'estaven desenvolupant a la zona.

La primera sessió va servir per presentar els serveis, recursos i activitats que les biblioteques ofereixen als centres educatius (visites, maletes viatgeres, lots de llibres a mida, assessorament a biblioteques escolars, als mestres i AFA, tallers de cerca d'informació als centres i les activitats de dinamització lectora). La sessió es va tancar amb una activitat de creació d'exlibris personalitzats que es pot replicar a l'aula.

La segona sessió va tenir una primera part informativa en què les biblioteques van presentar el catàleg Aladí, van oferir algunes alternatives gratuïtes de catalogació bàsica, van explicar el sistema de classificació (CDU) i van suggerir algunes idees per fer més atractives les instal·lacions, amb la creació d'espais informals de lectura i propostes per donar més visibilitat als documents, mentre que el SE va presentar el projecte *Puntedu* i el programa *ePèrgam* de gestió de biblioteca escolar. En la segona part, es va parlar sobretot d'estratègies prescriptores per tal d'atreure l'atenció dels alumnes cap als llibres, la lectura i la biblioteca escolar.

La tercera sessió es va dedicar a les activitats de dinamització lectora dutes a terme tant en les biblioteques públiques com en les biblioteques escolars, i es va posar una atenció especial en els clubs de lectura infantils i juvenils, sobretot els desenvolupats coordinadament amb escoles i instituts, i l'Escola Bonavista, l'amfitriona, va presentar les seves activitats de foment de la lectura a l'escola, vehiculades totes elles a través de la biblioteca escolar.

1. D'aquí en endavant, SE. Serveis educatius del Vallès Occidental VIII. «Biblioteca escolar». *Serveis educatius del Vallès Occidental VIII* [en línia], 2020. <<https://serveiseducatius.xtec.cat/vallesoccidental8/categoria/dinamitzacio/biblioteca-escolar/>> [Consulta: 07/01/2020].
2. Fundació Jaume Bofill, «Crida: Biblio(r)evolució». *Fundació Jaume Bofill* [en línia], 2020. <<https://www.fbofill.cat/projectes/bibliorevolucio>> [Consulta: 07/01/2020].

A la quarta sessió els participants en el seminari van poder conèixer la biblioteca de Castellar, que havia estat reformada poc temps enrere per tal de fer el fons més visible i accessible i havia incorporat alguns nous serveis. En la part més pràctica, i per la proximitat de Sant Jordi, les bibliotecàries municipals van oferir recomanacions per a totes les edats (des d'infantil a secundària), i els SE van presentar el concurs de *booktrailers* de la Generalitat com a possible proposta de dinamització lectora als centres educatius.

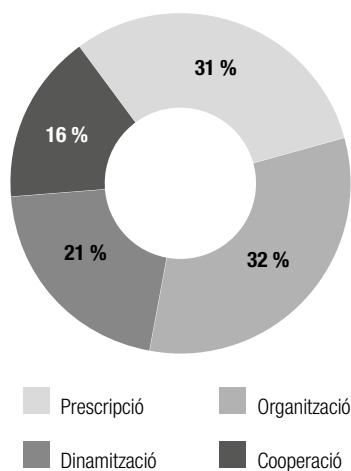
A l'última sessió els coordinadors de biblioteca de l'Escola Pere Calders van presentar el seu projecte de biblioteca escolar i van mostrar als assistents com havien reorganitzat els espais per crear zones de lectura informal i seccions adaptades a cada edat, amb racons de lectura repartits pels passadissos i vestíbuls del centre.

Què hem aportat les biblioteques públiques a les biblioteques escolars?

En finalitzar la primera edició del Seminari de Biblioteca Escolar els SE van enviar una enquesta als responsables de biblioteca escolar participants per tal de valorar-ne el funcionament i el seu nivell de satisfacció. Una de les preguntes de l'enquesta, en aquest cas de resposta oberta, va ser: «En el Seminari de Biblioteca Escolar hi participen les bibliotecàries municipals. Què és el que destacaríeu de la seva aportació?». Tots els participants van respondre l'enquesta, de manera que vam poder obtenir un retorn molt fidedigne de les seves impressions sobre el seminari, i especialment sobre la nostra contribució. De les respostes, i tal com veiem al gràfic següent, se'n desprèn que les aportacions més valorades han estat les recomanacions de llibres i lectura (prescripció de novetats, tries temàtiques i estratè-

gies prescriptores) juntament amb els temes sobre organització (gestió general, gestió de la col·lecció —inclosos els processos d'esporgada—, senyalització i organització de l'espai), mentre que la dinamització (disseny i desenvolupament d'activitats i projectes) i la cooperació (vinclle entre biblioteca escolar i pública, espai per compartir experiències) rebien menys valoració.

Figura 1. Buidatge de l'enquesta tramesa als responsables de biblioteca participants en el Seminari.

Pel que fa a la prescripció, el professorat valora molt positivament el fet de disposar d'un referent bibliotecari en l'àmbit municipal que els presenti novetats i tries bibliogràfiques adequades a les seves demandes, ja que així els docents compten amb un primer filtre de qualitat que els permet estalviar temps o concretar idees per als seus projectes escolars. Observem com a queixa habitual la manca de temps per estar al dia del que es publica i, alhora, el fet de no disposar de gaire pressupost per renovar la col·lecció de l'escola.

Pel que fa a l'organització de la biblioteca, hi ha tres queixes recurrents: la manca d'hores per gestionar la biblioteca; la manca de continuïtat del responsable que impedeix un traspàs en condicions i la manca de formació en aques-

ta matèria. És per això que valoren molt positivament la col·laboració de les biblioteques municipals per tenir unes pautes bàsiques a l'hora de gestionar la biblioteca escolar, com també algunes de les idees proposades per reorganitzar els espais amb recursos de baix cost, pensant més en els usos que en poden fer els alumnes, i no tant en l'organització de la col·lecció.

En l'aspecte de dinamització, centres educatius i biblioteques compartim la mateixa inquietud: com atraure el lector? En aquest cas, ens interessa com estimular els alumnes de primària i secundària. Tot i que en aquest àmbit la teoria és més volàtil —ja que les circumstàncies concretes de l'entorn en condicionen les característiques— el fet de compartir experiències d'èxit és molt enriquidor i pot aportar idees d'allò que pot funcionar en el nostre entorn proper.

Per acabar, en l'àmbit de la cooperació els docents valoren molt positivament el vincle creat en el seminari entre les biblioteques municipals i els responsables dels SE, per tal com afavoreix l'intercanvi d'idees i la comunicació i ja que ha permès conèixer els referents en cada àmbit i els recursos que ofereixen.

Què ens ha aportat el Seminari de Biblioteca Escolar a les biblioteques públiques?

Quin retorn hem rebut del Seminari de Biblioteca Escolar com a serveis bibliotecaris municipals? D'entrada podem afirmar que el seminari en si mateix ja representa un gran avenç pel sol fet de crear les condicions perquè els SE, els responsables de biblioteca escolar i els participants de les biblioteques municipals reservin un espai i un temps exclusivament per

reflexionar sobre la biblioteca escolar. El més important, però, és el vincle creat entre tots els participants. A part del contingut específic treballat en cada sessió i el que se n'hagi derivat, com a biblioteques municipals valorem especialment que el Seminari ens hagi permès:

- Optimitzar recursos: en el context del Seminari es comparteixen i treballen diversos projectes en un període concentrat de temps, aprofitant tot el capital humà participant, i reduint processos. Seria impossible assolir els mateixos resultats a nivell individual.
- Conèixer la visió dels mestres: no parlem només de la visió pedagògica i de les estratègies lectores que s'apliquen als centres, sinó també de les problemàtiques que es troben en el seu dia a dia (algunes de compartides, com l'escassetat de recursos) i, el més important, fer un diagnòstic de la visió que tenen de les biblioteques públiques i del que els podem oferir.
- Col·laborar entre biblioteques de la zona educativa: normalment les biblioteques municipals s'articulen administrativament en comarques i la interacció més propera se sol donar dins d'aquest àmbit. La zona educativa es basa en altres criteris de distribució territorial i això ens ha empès a col·laborar amb biblioteques amb les quals, malgrat la proximitat, no és tan habitual coincidir en el funcionament habitual dels nostres serveis.
- Posicionar-nos com a referents bibliotecaris a nivell municipal i de zona: aquesta premissa podria semblar evident, però la realitat és molt diferent. En ocasions es desconeixen els recursos que pot oferir la biblioteca pública als diferents agents educatius, culturals i socials del municipi. El seminari ens ha permès prendre'n consciència i alhora ens ha fet d'altaveu.
- Fer difusió dels nostres serveis: relacionat amb el punt anterior, hem pogut presentar els serveis de les biblioteques públiques tant a nivell general com pel que fa a serveis especialitzats per a escoles, docents i famílies.

— Donar-nos autoestima: les biblioteques públiques podem oferir moltes més solucions del que a vegades ens pensem i aquestes, a més, són molt ben rebudes. Encara tenim capacitat de sorprendre i es valora el treball de qualitat que fem, sobretot en contrast amb la vida efímera d'algunes estratègies digitals. Hem rebut molt agraïment per part dels mestres que han participat en l'experiència.

Conclusió

Davant la bona valoració generalitzada de la primera edició del Seminari de Biblioteca Escolar organitzat pels SE de Castellar podem afirmar que, tot i que encara queda molta feina per fer en l'àmbit de la biblioteca escolar, experiències com aquesta ens donen forces i optimisme per continuar-hi treballant.

El personal docent està convençut del seu potencial i les biblioteques públiques podem aportar la nostra experiència, coneixements i recursos per al seu desenvolupament. El vincle i la cooperació entre aquests agents ens permetrà trobar solucions i crear projectes que permetin fer-les créixer i aprofitar-ne totes les possibilitats. Cal remarcar el paper mediador dels Serveis Educatius, que ha estat clau a l'hora de facilitar la trobada entre escoles i biblioteques de la zona educativa i de coordinar tot el funcionament del Seminari.

Ens trobem, però, amb una amenaça present tant en l'àmbit escolar com en l'àmbit bibliotecari: la manca de recursos (pressupost, professionals, temps) que s'hi dediquen o s'hi poden dedicar. Si d'alguna cosa ha servit aquesta experiència ha estat per evidenciar que els professionals de tots dos àmbits creuen fermament en les possibilitats de la biblioteca escolar i que el treball conjunt permet resoldre alguns problemes que semblaven endèmics, sempre tenint en compte els pocs recursos disponibles. Tanmateix, en ocasions, la biblioteca escolar encara depèn massa de la bona

voluntat i de l'esforç d'un mestre o d'un equip de mestres que decideixen apostar-hi, i això acaba provocant un cert desgast i que s'acabin abandonat projectes molt atractius.

De moment nosaltres (els mestres, SE i bibliotecaris de la zona) ens hem compromès a continuar-hi treballant. El Seminari de Biblioteca Escolar s'oferirà de nou el curs 19/20 i esperem que es vagi consolidant per tal de poder valorar-ne els resultats a mitjà-llarg termini.

Per acabar, volem agrair tota l'ajuda que hem rebut per part dels Serveis Educatius del Vallès Occidental VIII en la realització d'aquest article, com també la participació desinteressada de tots els mestres implicats en l'experiència.

Bibliografia

Fundació Jaume Bofill, «Crida: Biblio(r)evolució». *Fundació Jaume Bofill* [en línia], 2020. <<https://www.fbofill.cat/projectes/bibliorevolucio>> [Consulta: 07/01/2020].

Serveis Educatius del Vallès Occidental VIII, «Biblioteca escolar». *Serveis Educatius del Vallès Occidental VIII* [en línia], 2020. <<https://serveiseducatiu.xtec.cat/vallesoccidental8/categoria/dinamitzacio/biblioteca-escolar/>> [Consulta: 07/01/2020]. ■